

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle**Asia: Hallituksen esitys laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta (varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnittelu) HE 177/2022vp****Sateenkaariperheet ry:n lausunto**

Sateenkaariperheet ry kiittää mahdollisuudesta lausua tasa-arvolain muuttamisesta. Sateenkaariperheet ry kannattaa tasa-arvosuunnitteluelvoitteen ja sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisyä koskevan säännöksen laajentamista koskemaan myös varhaiskasvatusta. Sateenkaariperheet ry kannattaa, että hallitusohjelman kirjaus toteutetaan nimenomaisesti tasa-arvolakia muuttamalla, jolloin tasa-arvosuunnitteluelvoite on tasa-arvolaisissa selkeä ja yhtenäinen varhaiskasvatuksesta alkaen eri koulutusasteille.

On erittäin tärkeää, että tasa-arvon edistäminen ja syrjinnän ennaltaehkäiseminen on suunnitelmallista jo varhaiskasvatuksesta lähtien. Lapset tunnistavat varhaiskasvatuksen aikuisten ja muiden lasten tiedostamattomiakin asenteita ja odotuksia jo varhain. Lapset altistuvat sukupuolittuneille käytännöille, kuten esimerkiksi sukupuolittamiselle, tiettyihin sukupuolirooleihin ohjaamiselle tai oletetun sukupuolensa mukaiselle kohtaamiselle ja kohtelulle. Lapset voivat altistua myös syrjinnälle. Tällä voi olla vakavia ja pitkäkestoisia vaikutuksia erityisesti sukupuoleltaan moninaisten lasten hyvinvointiin.

Tasa-arvolain muuttamista tulisi harkita vielä siten, että 6 c § syrjinnän ennaltaehkäisyn lisäksi 8 b §:n syrjintäkielto ulotettaisiin koskemaan joko kokonaan tai ainakin häirintää koskevilta osin myös varhaiskasvatusta.

Ehdotetussa 5 §:n muutoksessa viitataan tyttöihin ja poikiin. Sateenkaariperheet ry pitää sukupuolten tasa-arvon tosiasiallisen toteutumisen näkökulmasta tärkeänä, että 6c § syrjinnän ennaltaehkäisyn lisäksi sukupuolten moninaisuus huomioidaan ja sisällytetään myös tasa-arvon toteuttamista koskevassa kohdassa 5 §:n. Siinä tulisi viitata kaikkiin sukupuoliin tai vaihtoehtoisesti tyttöihin, poikiin ja muihin.

Syrjinnän ennaltaehkäisyä ja syrjinnän kieltoa koskeviin kohtiin tulisi lisäksi kirjata, että tasa-arvolain syrjintäsäännökset koskevat myös syrjintää, joka perustuu kehon sukupuolitettuihin piirteisiin eli siihen, että henkilön fyysiset sukupuoli määrittävät ominaisuudet eivät ole yksiselitteisesti naisen tai miehen.

On hyvä, että varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnittelun avulla halutaan edesauttaa ennen kaikkea toimintatapojen muutoksia arkitilanteissa sekä sukupuolisensitiivisten toimintatapojen käytäntöön viemistä. Suunnittelu- ja edistämistyön yhteydessä tulee tunnistaa ja purkaa normeja tietoisesti. Erityisen oleellinen huomio on, että toimenpiteillä tavoitellaan muutoksia nimenomaan varhaiskasvatuksen parissa työskentelevien aikuisten toimintaan.

Sateenkaariperheet ry pitää erittäin tärkeänä, että 5 b pykälän 4 momentin mukaan varhaiskasvatuksessa tulisi kiinnittää huomiota erityisesti myös lasten huoltajien kohtaamiseen. Sateenkaariperheet ry haluaa korostaa, että varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnittelussa tulee huomioida tasa-arvoinen ja sukupuolisensitiivinen kohtaaminen sekä syrjinnän ennaltaehkäisy ja kielto myös lasten vanhempien, huoltajien, sisarusten sekä muiden perheenjäsenten osalta. Se, kuinka lapsen läheisistä ja hänen läheisilleen puhutaan, mitä heistä oletetaan ja kuinka heidät kohdataan, on tärkeää paitsi koko perheen kannalta myös sen kannalta, että se mallintaa lapsille varhaiskasvatuksen arkisissa tilanteissa eri oletettuihin sukupuoliin, perheen rooleihin ja erilaisiin perhemuotoihin liittyviä asenteita ja toimintatapoja.

Sukupuoli- ja tasa-arvotietoisen varhaiskasvatuksen toteuttaminen sekä laadukas tasa-arvosuunnittelu vaativat koko henkilöstöltä riittävää osaamista. Moninaisuuteen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen liittyvät teemat tulee sisällyttää järjestelmällisesti kaikkien varhaiskasvatuksessa työskentelevien perus- ja täydennyskoulutukseen.

Tasa-arvosuunnitteluvaihtoehdon toimeenpanon yhteydessä tulee taata resurssit riittävälle ja kaikki toimijat, myös suunnittelutyöhön osallistuvat kunnan virkahenkilöt, kattavalle koulutukselle. Koulutuksen kertaluonteisuus ei riitä, vaan sen tulee olla säännöllistä henkilöstön suuren vaihtuvuuden vuoksi. On huolehdittava myös siitä, että uusien työntekijöiden perehdytys toimipaikan tasa-arvosuunnitelmaan ja sen toimenpiteiden toteuttamiseen varmistetaan.

Lisätietoja antaa:

Juha Jämsä
toiminnanjohtaja
044 997 1956
juha.jamsa@sateenkaariperheet.fi

Sateenkaariperheet ry on vuonna 1997 perustettu lastensuojelu- ja perhejärjestö. Se toimii Suomen sateenkaariperheiden lasten ja vanhempien sekä perhettä suunnittelevien ja vanhemmuudesta kiinnostuneiden ihmisten kontaktifoorumina, vertaistuen tarjoajana, oikeuksien puolustajana, tiedonvälittäjänä ja edunvalvojana sekä perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten kouluttajana.

Sateenkaariperheet ry haluaa kiinnittää huomiota siihen, että erilaisten perheiden näkökulma tulee lähtökohtaisesti aina huomioida lainsäädäntötyössä, jotta uudistettavat käytännöt huomioivat kaikki lapset ja perheet. Perheiden monimuotoisuutta edustaa yksittäisten perhejärjestöjen lisäksi Monimuotoiset perheet -verkosto, jonka asiantuntemus on lainsäätäjän käytettävissä. www.monimuotoisetperheet.fi

